

Prima instanță: Judecătoria Buiucani mun. Chișinău
Judecător: L. Pruteanu
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău
Judecători: V. Pruteanu, A. Gavrilița, L. Popova

Dosarul nr. 2ra-1747/16

DECIZIE

05 octombrie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecători

Iulia Sîrcu
Valentina Clevadî, Iurie Bejenaru,
Nicolae Craiu, Ion Druță

examinând recursul declarat de către declarat de către Vîrlan Ion,
în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Vîrlan Ludmila
împotriva lui Vîrlan Ion privind determinarea cotelor părți din bunurile proprietate
comună a soților și partajarea bunurilor proprietate comună în devălmășie,

la cererea reconvențională înaintată de Vîrlan Ion împotriva Ludmillei Vîrlan
privind recunoașterea dreptului de proprietate asupra bunurilor devălmășe și
partajarea acestora,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 06 aprilie 2016, prin care a fost
admis apelul declarat de Vîrlan Ludmila, casată hotărîrea Judecătoria Buiucani mun.
Chișinău din 08 decembrie 2015 și emisă hotărîre nouă,

c o n s t a t ă :

La 29 mai 2012, Vîrlan Ludmila a depus cerere de chemare în judecată
împotriva lui Vîrlan Ion privind determinarea cotelor părți din bunurile proprietate
comună a soților și partajarea proprietății comune în devălmășie.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că, la 20 noiembrie 1999, a
înregistrat căsătoria cu Vîrlan Ion. Din această căsătorie la data de 17 septembrie
2000, s-a născut fiica Vîrlan Luminița. Prin hotărîrea Judecătoria Buiucani mun.
Chișinău din 21 iulie 2005, căsătoria a fost desfăcută. Prin hotărîrea Judecătoria
Buiucani mun. Chișinău din 15 septembrie 2011, a fost determinat domiciliul
copilului minor Vîrlan Luminița cu mama Ludmila Vîrlan și s-a încasat de la Vîrlan
Ion în folosul reclamantei Ludmila Vîrlan pensie alimentară pentru întreținerea
copilului minor în mărime de 1 000 lei lunar.

Menționează reclamanta că, în timpul căsătoriei cu pîrîtul împreună au dobîndit
bunuri, care constituie proprietate comună în devălmășie și sînt compuse din terenul
pentru construcție cu nr. cadastral 01211 15.322 și casă de locuit, cu nr. cadastral
01211 15.322.01, aflate în mun. Chișinău, or. Durlești. str. M. Sadoveanu 109, care

aparțin cu titlu de proprietate comună în devălmășie lui Vîrlan Ludmila și lui Vîrlan Ion.

Indică reclamanta că, la partajarea bunurilor comune în devălmășie urmează să se țină cont de interesele copilului minor și să se recunoască dreptul de proprietate a reclamantei asupra 70 % din terenul pentru construcții cu nr. cadastral 0121115.322 și casa de locuit cu demisol cu nr. cadastral 0121115.322 .01, amplasate în mun. Chișinău , or. Durești, str. M. Sadoveanu 109, iar după Vîrlan Ion a recunoaște dreptul de proprietate asupra 30 % din aceste bunuri imobile.

Deoarece nu este posibilă conviețuirea în comun a Ludmile Vîrlan și Vîrlan Ion în casa de locuit cu demisol, solicită reclamanta determinarea cotelor părți din bunurile proprietate comună a soților și a recunoaște dreptul de proprietate a Ludmile Vîrlan asupra 70 % din terenul pentru construcții cu nr. cadastral 0121115.322 și casa de locuit cu demisol cu nr. cadastral 0121115.322 .01, amplasate în mun. Chișinău, or. Durești, str. M. Sadoveanu 109, iar după Vîrlan Ion a recunoaște dreptul de proprietate asupra 30 % din aceste bunuri imobile cu ulterioara vânzare la licitație a acestor bunuri și distribuirea sumelor obținute în urma vânzării conform cotelor părți deținute.

În procesul examinării cauzei, la data de 11 august 2015, Vîrlan Ion a depus o cerere reconvențională împotriva Ludmilei Vîrlan, solicitînd de a recunoaște dreptul de proprietate a lui Vîrlan Ion și Vîrlan Ludmila a câte 50 % din terenul pentru construcții cu nr. cadastral 0121115.322 și casa de locuit cu demisol cu nr. cadastral 0121115.322 .01, amplasate în mun. Chișinău, or. Durești, str. M. Sadoveanu 109, partajul averii devălmașe și a determina în proprietatea lui Vîrlan Ion bunurile imobile menționate cu 1,0 cota parte, iar reclamantei Vîrlan Ludmila a-i achita sulta bănească în mărime de 291 864 lei, ce constituie valoarea a 1/2 cotă parte din bunurile proprietate comună în devălmășie.

În motivarea cererii reconvenționale a indicat că, prin hotărîrea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 21 iulie 2005, căsătoria lor a fost desfăcută și la momentul desfacerii căsătoriei Vîrlan Ludmila nu a înaintat careva pretenții materiale, aceste pretenții fiind înaintate abia peste 7 ani.

Menționează că, o perioadă de timp pînă la desfacerea căsătoriei și după desfacerea ei, cu Vîrlan Ludmila nu au dus gospodărie comună. În anul 2005, cînd a fost desfăcută căsătoria a evaluat bunurile imobile, inclusiv casa de locuit și apoi a efectuat mai multe lucrări de construcție și finisare a casei. Astfel, la partajarea bunurilor proprietate comună în devălmășie urmează să se ia în considerație valoarea bunurilor imobile la momentul desfacerii căsătoriei și nu actuală.

Prin hotărîrea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 08 decembrie 2015:

-Acțiunea principală și acțiunea reconvențională au fost admise parțial;

-S-a dispus de a partaja averea devălmașă a foștilor soți Vîrlan Ion și Vîrlan Ludmila după cum urmează:

-S-a atribuit în proprietatea lui Vîrlan Ion bunurile imobile cu 1,0 cota parte, amplasate în mun. Chișinău, or. Durești, str. M. Sadoveanu 109 și anume: terenul pentru construcții cu nr. cadastral 0121115.322, valoarea de piață a căruia este de 207 806 lei și casa de locuit cu demisol cu nr. cadastral 0121115.322 .01, valoarea de piață a căreia, estimată prin metoda cheltuielilor la data de 21 iulie 2005

constituie 431 828 lei, în sumă totală de 639 634 lei;

-S-a încasat de la Vîrlan Ion în beneficiul lui Vîrlan Ludmila contravaloarea a 1/2 cotă parte din bunurile imobile, amplasate în mun. Chișinău, or. Durlești, str. M. Sadoveanu: terenul pentru construcții cu nr. cadastral 0121115.322, valoarea de piață a căruia este de 207 806 lei și casa de locuit cu demisol cu nr. cadastral 0121115.322.01, valoarea de piață a căreia, estimată prin metoda cheltuielilor la data de 21 iulie 2005 este de 431 828 lei, ceia ce constituie suma de 319 817 lei.

-S-a încasat de la Vîrlan Ion în beneficiul statului taxa de stat în mărime de 838,51 lei;

-S-a încasat de la Vîrlan Ludmila în beneficiul statului taxa de stat în mărime de 8594,51 lei;

-În rest pretențiile din acțiunea principală și acțiunea reconvențională au fost respinse.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 06 aprilie 2016, s-a admis apelul declarat de către Vîrlan Ludmila, s-a casat integral hotărîrea Judecătorei Buiucani mun. Chișinău din 08 decembrie 2015, s-a emis o nouă hotărîre prin care s-a admis parțial cererea principală și cererea reconvențională;

-S-au determinat cotele părți în proprietatea în devălmășie a lui Vîrlan Ludmila și Vîrlan Ion în mărime de 1/2 cotă-parte a fiecăruia;

-S-a recunoscut dreptul de proprietate a lui Vîrlan Ludmila și Vîrlan Ion asupra terenului pentru construcții cu nr. cadastral 0121115.322 și casa de locuit cu nr. cadastral 0121115.322.01 din or. Durlești, str. M. Sadoveanu 109 în mărime de 1/2 cotă parte ideală a fiecăruia;

-S-a partajat patrimoniul proprietate comună în devălmășie a soților Vîrlan Ion și Vîrlan Ludmila prin vânzarea la licitație a bunurilor: teren pentru construcție cu nr. cadastral 0121115.322 și casa de locuit cu nr. cadastral 0121115.322.01 din or. Durlești, str. M. Sadoveanu 109 și distribuirea prețului către coproprietari proporțional cotei-părți a fiecăruia dintre ei;

-S-a dispus că cheltuielile de judecată rămîn pe seama părților.

Nefiind de acord cu decizia menționată, la 16 iunie 2016, Vîrlan Ion prin intermediul avocatului Isac Igor (mandat nr. 0320065) a declarat recurs, solicitînd admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărîrii primei instanțe. De asemenea, a solicitat încasarea din contul intimatei a cheltuielilor de judecată.

În motivarea recursului, recurentul a indicat că decizia instanței de apel este ilegală și neîntemeiată, fiind emisă cu aplicarea eronată a normelor de drept material și procedural. De asemenea, invocă recurentul că instanța de apel nu a examinat multiaspectual probele administrate în proces. Prin urmare, concluziile instanței de apel privind partajul averii a cîte ½ cotă parte fiecăruia sunt incorecte, fiind în contradicție cu probele anexate la materialele cauzei.

Conform art. 434 alin. (1) CPC, „*recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărîrii sau a deciziei integrale*”.

Avînd în vedere că copia deciziei integrale a instanței de apel a fost expediată în adresa părților la 18 aprilie 2016 (f.d. 259 vol. I), cît și faptul că la materialele cauzei nu sunt anexate careva probe ce ar demonstra momentul comunicării acesteia,

privind recepționarea acesteia, recursul înaintat de Vîrlan Ion se consideră declarat în termen.

În conformitate cu art. 440 alin. (2) CPC, prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 24 august 2016, recursul lui Vîrlan Ion a fost declarat admisibil.

La 12 septembrie 2016, Vîrlan Ludmila prin intermediul avocatului Onei-Cupcenco Vladlena (mandat nr. 0787728) a prezentat referință pe marginea recursului declarat, solicitînd respingerea recursului ca fiind neîntemeiat cu menținerea deciziei Curții de Apel Chișinău din 06 aprilie 2016.

Examinînd argumentele invocate în cererea de recurs în raport cu materialele cauzei și referința prezentată, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat, care urmează a fi admis cu casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărîrii primei instanțe, din următoarele considerente:

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) CPC, *„instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărîrea primei instanțe”*.

Analizînd concluziile instanței de apel, cît și raționamentele acesteia reținute în acest sens, Colegiul consideră că acestea contravin atît materialului probator anexat la dosar, cît și normelor de drept material aplicabile speței. În acest sens, Colegiul reține următoarele:

Din cererea de chemare în judecată înaintată de Vîrlan Ludmila, cît și acțiunea reconvențională înaintată de Vîrlan Ion, Colegiul constată că părțile pe dosar formulează pretenții în privința a două bunuri imobile: teren pentru construcție cu nr. cadastral 0121115.322 și casa de locuit cu nr. cadastral 0121115.322.01 din or. Durlăști, str. M. Sadoveanu, 109.

Conform art. 20 alin. (1) din Codul Familiei, *„Bunurile dobîndite de către soți în timpul căsătoriei aparțin ambilor cu drept de proprietate în devălmășie, conform legislației”*.

Reieșind din considerentul că căsătoria dintre Vîrlan Ludmila și Vîrlan Ion a fost înregistrată la 20 noiembrie 1999 (f.d. 11 vol. I), cît și faptul că bunurile imobile menționate au fost procurate la 28 septembrie 2002 (f.d. 14 vol. I), acestea se supun regimului juridic al proprietății comune în devălmășie.

Conform art. 26 alin. (1) din Codul Familiei, *„La împărțirea proprietății în devălmășie a soților și determinarea cotelor-părți din aceasta, părțile soților sînt considerate egale dacă contractul matrimonial nu prevede altfel”*.

Conform art. 373 alin. (1) Cod Civil, *„În cazul împărțirii bunurilor proprietate comună în devălmășie a soților, părțile lor se consideră egale”*.

Deși normele legale enunțate instituie prezumția de egalitate a cotelor părți atribuite fiecăruia dintre soți (coproprietari) în urma împărțirii proprietății comune în devălmășie, Colegiul menționează că, reieșind din circumstanțele prezentului litigiu cît și probele prezentate de părți în susținerea pretențiilor sale, pentru justa soluționare a cauzei instanța de apel urma să aplice prevederile art. 370 alin. (1) Cod Civil, care statuează asupra faptului că *„Împărțirea bunului proprietate comună în devălmășie între coproprietarii devălmași se va face proporțional aportului fiecăruia la dobîndirea bunului. Pînă la proba contrară, aportul coproprietarilor*

devălmași este prezumat a fi egal”.

Astfel, pentru a răsturna prezumția respectivă, prin prisma art. 118 CPC fiecare parte urma să prezinte probe, ce ar demonstra mărimea aportului fiecărei părți la dobândirea bunului respectiv. Totodată Colegiul reține că în prezenta speță, bunului litigios - casa de locuit cu nr. cadastral 0121115.322.01 din or. Durlești, str. M. Sadoveanu, 109, i-au fost aduse anumite îmbunătățiri pe parcursul existenței sale.

În acest sens, martorii audiați de către instanța de fond la solicitarea pîrîtului-reclamant Vîrlan Ion: Muntean Valeriu, Volcov Sergiu și Cîrlan Pavel (f.d. 200-202 vol. I), au indicat că au executat lucrări de reconstrucție a imobilului menționat, începînd cu anul 2006. De asemenea, din declarațiile martorilor rezultă că îmbunătățirile respective, au fost realizate de către Vîrlan Ion pe cheltuială proprie, după desfacerea căsătoriei.

Prin urmare, Colegiul menționează că la determinarea cotelor părți la împărțirea proprietății comune în devălmașie și anume, a casei de locuit cu nr. cadastral 0121115.322.01 din or. Durlești, str. M. Sadoveanu, 109, instanța de apel, reieșind din cele expuse mai sus urma să țină cont de:

1. Valoarea bunului respectiv la momentul desfacerii căsătoriei dintre Vîrlan Ion și Vîrlan Ludmila;
2. Valoarea bunului respectiv la momentul actual, ca urmare a îmbunătățirilor aduse acestuia de către Vîrlan Ion;
3. Aportul fiecărui coproprietar devălmaș la reconstrucția/ îmbunătățirea casei de locuit.

Colegiul constată că, atît Vîrlan Ion cît și Vîrlan Ludmila, în cadrul examinării cauzei au solicitat efectuarea unei expertize judiciare de evaluare. Din raportul de expertiză judiciară nr. 014 din 13 ianuarie 2015, rezultă că în prezent, valoarea de piață a casei de locuit cu nr. cadastral 0121115.322.01 din or. Durlești, str. M. Sadoveanu 109 constituie 589 923 lei, iar a terenului aferent – 207 806 lei (f.d. 139, vol. I). Totodată, valoarea de piață a bunurilor imobile menționate, la momentul desfacerii căsătoriei (21 iulie 2005) constituie 583 728 lei, dintre care: casa de locuit – 431 828 lei, teren aferent – 151 900 lei.

În conformitate cu art. 118 alin. (1) CPC, „*Fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept teme al pretențiilor și obiectiilor sale dacă legea nu dispune altfel*”.

Avînd în vedere obligația de a proba, Colegiul menționează că Vîrlan Ludmila în cadrul examinării cauzei nu a prezentat careva probe ce ar demonstra existența cheltuielilor/ aportului Dumneaei la reconstrucția casei de locuit, după desfacerea căsătoriei. Prin urmare, Colegiul consideră că instanța de apel incorect a atribuit acesteia 1/2 cotă parte ideală din dreptul de proprietate asupra casei de locuit cu nr. cadastral 0121115.322.01 din or. Durlești, str. M. Sadoveanu 109, în măsura în care valoarea casei litigioase a sporit ca urmare a îmbunătățirilor aduse acesteia de către Vîrlan Ion. Or în asemenea situație, în privința Ludmilei Vîrlan are loc o majorare neîntemeiată a patrimoniului prin reducerea corelativă a patrimoniului lui Vîrlan Ion, în lipsa unui teme juridic (îmbogățire fără justă cauză), ceea ce contravine principiului echității.

Astfel, în viziunea instanței de recurs, soluția instanței de fond privind

atribuirea Ludmillei Vîrlan a unei sulte în mărime de ½ din valoarea de piață a casei de locuit cu nr. cadastral 0121115.322.01 din or. Durlăști, str. M. Sadoveanu 109, la momentul desfacerii căsătoriei (21 iulie 2005), este legală și întemeiată. De asemenea, Colegiul consideră că instanța de fond corect a determinat cuantumul sultei acordate Ludmillei Vîrlan (½) în privința terenului pentru construcție, reieșind din valoarea la zi a acestuia - 207 806 lei. Or la caz, valoarea bunului respectiv este condiționată cererea și oferta existentă pe piața imobiliară.

Referitor la modul de partaj stabilit de către instanța de apel – vânzarea la licitație a terenului pentru construcție cu nr. cadastral 0121115.322 și a casei de locuit cu nr. cadastral 0121115.322.01 din or. Durlăști, str. M. Sadoveanu 109 și distribuirea prețului între coproprietari, Colegiul menționează următoarele:

Conform art. 361 alin. (2) Cod Civil, *„Dacă bunul proprietate comună pe cote-părți este indivizibil ori nu este partajabil în natură, împărțirea se face prin: a) atribuirea întregului bun, în schimbul unei sulte, în favoarea unui ori a mai multor coproprietari, la cererea lor; b) vânzarea bunului în modul stabilit de coproprietari ori, în caz de neînțelegere, la licitație și distribuirea prețului către coproprietari proporțional cotei-părți a fiecăruia dintre ei”*.

În conformitate cu art. 240 alin. (3) CPC, *„Instanța judecătorească adoptă hotărîrea în limitele pretențiilor înaintate de reclamant”*.

Avînd în vedere normele legale enunțate, Colegiul atrage atenția asupra faptului că în prezentul litigiu, pretenții au formulat atât Vîrlan Ludmila cît și Vîrlan Ion. Astfel, la determinarea modului de partaj al proprietății comune, instanța de apel urma să se conducă de interesele părților. La caz, Vîrlan Ion a solicitat atribuirea întregului bun (casă de locuit și teren pentru construcții) contra unei sulte, iar Vîrlan Ludmila a solicitat atribuirea prețului, proporțional cotei părți din dreptul de proprietate în privința bunurilor litigioase.

Prin urmare, Colegiul menționează că speței urmau a fi aplicate prevederile art. 361 alin. (2) lit. b) Cod Civil, în măsura în care Vîrlan Ludmila nu pretinde partajul în natură a casei de locuit nr. cadastral 0121115.322.01 din or. Durlăști, str. M. Sadoveanu 109. Din acest considerent, Colegiul constată că concluzia instanței de apel privind partajarea patrimoniului prin vânzarea la licitație a terenului pentru construcție cu nr. cadastral 0121115.322 și a casei de locuit cu nr. cadastral 0121115.322.01 din or. Durlăști, str. M. Sadoveanu 109 și distribuirea prețului între coproprietari, este una incorectă.

În conformitate cu art. 94 alin. (1) CPC, *„instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pîrîtului – proporțional părții respinse din pretențiile reclamantului”*.

Conform art. 94 alin. (3) CPC, *„prevederile alin.(1) și (2) se aplică și la repartizarea între părți a cheltuielilor de judecată în instanță de apel, în instanță de recurs și în cadrul revizuirii”*.

Avînd în vedere că recursul declarat de Vîrlan Ion este întemeiat și urmează a fi admis, Colegiul consideră întemeiată cerința recurentului cu privire la încasarea din contul Ludmillei Vîrlan a cheltuielilor de judecată sub formă de taxă de stat achitată

la depunerea recursului în sumă de 4 797 lei.

Reieșind din cele expuse mai sus, decizia Curții de Apel Chișinău 06 aprilie 2016 este incorectă, fiind emisă cu aplicarea eronată a normelor de drept material, considerent din care urmează a fi casată. Totodată, hotărîrea primei instanțe, fiind adoptată cu aplicarea corectă a normelor de drept material, urmează a fi menținută.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Vîrlan Ion.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 06 aprilie 2016 și se menține hotărîrea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 08 decembrie 2015, adoptată în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Vîrlan Ludmila împotriva lui Vîrlan Ion privind determinarea cotelor părți din bunurile proprietate comună a soților și partajarea bunurilor proprietate comună în devălmășie, la cererea reconvențională înaintată de Vîrlan Ion împotriva Ludmilei Vîrlan privind recunoașterea dreptului de proprietate asupra bunurilor devălmașe și partajarea acestora.

Se încasează din contul Ludmilei Vîrlan în beneficiul lui Vîrlan Ion, taxa de stat achitată la depunerea cererii de recurs în sumă de 4 797 (patru mii șapte sute nouăzeci și șapte) lei.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele ședinței,
judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii:

Valentina Clevadi

Iurie Bejenaru

Nicolae Craiu

Ion Druță